

Mijn eerste jaar als luthers kerkmusicus

Luuk Schuurman

Op 1 juli is het precies een jaar geleden dat ik begon als cantor-organist van de lutherse gemeente. Voor mijzelf ligt er op het gebied van kerkmuziek dus een bijzonder jaar achter de rug. Met regelmaat krijg ik de vraag: "En, bevalt het een beetje in de lutherse kerk?"

Dat het antwoord hierop positief is, zal hopelijk niet veel mensen verbazen. Maar waar zit dat dan precies in? Graag neem ik u mee in mijn kerkmuzikale ervaringen van het afgelopen jaar.

Tot zo'n paar jaar terug kende ik het begrip 'Lutherse Kerk' slechts van dat beroemde orgel van de lutherse kerk in Den Haag - maar daar hield het dan ook wel ongeveer mee op. Sinds mijn sollicitatie is er echter een kerkmuzikale ontdekkingstocht begonnen die nog steeds voortduurt.

Kerkelijk ben ik opgegroeid in de Gereformeerde Bond. En hoewel ik die diensten, met haar eigen vorm, nog steeds kan waarderen, is het muzikale aspect daarin beperkt. Het zingen is vaak niet meer dan een antwoord op de verkondiging en nagenoeg alle psalm- en liedkeuzes worden gemaakt door de predikant.

Hiermee kom ik bij een van de eerste grote verschillen die ik het afgelopen jaar heb ervaren: het feit dat een kerkmusicus op het gebied van liturgie 'op gelijke hoogte werkt' met een predikant lijkt in de lutherse kerk zo vanzelfsprekend, maar dat is het in het kerkelijke spectrum van Nederland niet!

Nu vind ik het niet noodzakelijk om kritisch te doen over de Calvinistische traditie van liturgie, want die heeft ook haar eigen charme en ook Calvijn wist wel degelijk van goede kerkmuziek

af; kijk alleen maar naar zijn project van het Geneefse Psalter. Toch is Luther op dit gebied een andere richting ingeslagen dan Calvijn.

Doordat muziek in die Lutherse traditie zo'n brede, zelfs verkondigende taak heeft, wordt er een wezenlijke dimensie toegevoegd en blijft het niet bij slechts 'mooie muziek maken'.

Het Bätz-orgel in de lutherse kerk Den Haag
Foto: Aarnoud de Groen

Psalm 150 (bew. Toon Hagen) klinkt op 1e Paasdag samen met trompet: De Heer is waarlijk opgestaan!

Daarmee kom ik op een tweede verschil. Doordat muziek zo'n belangrijke functie heeft, zorgt dat er voor dat de kerkdienst niet alleen iets is voor de zondagochtend (en eventueel de zaterdagavond, wanneer je wat muziek bij elkaar graait), maar eigenlijk voor de hele week. Grappig was het toen ik eens in de trein het liedboek zat door te bladeren, en een conducteur mij ineens zacht aantikte en toefluisterde: "Wat een mooi lied is dat hè!". En ook als je niet concreet met de liturgie van zondagochtend bezig bent, heb je vaak al wel in je achterhoofd wat er op zondag te gebeuren staat. Je leest eens een artikel of een boek, je discussieert eens met een medestudent over een lied. Kortom, het is een heel andere manier van werken.

Het derde wat daarmee verbonden is, en wat voor mij kerkmuziek zo interessant maakt, is de traditie van grote componisten waarin de Lutherse Kerk staat. Klassieke, vaak Duitse koralen, zoals 'Toen Jezus bij het water kwam' (waar een eerdere column over ging), of het elders in deze Flambouw behandelde lied 'Eens komt de grote zomer', zijn flink in de vergetelheid geraakt. In het meest positieve geval kan het een nostalgische glimlach teweeg brengen: 'Oh, wat leuk dat ze dat in Bach zijn tijd zongen!'. Maar de melodie is vaak vrijwel onbekend. In de Lutherse kerk blijken deze liederen ineens nog springlevend te zijn! Dat zorgt er voor dat bewerkingen van vroeger ineens op een vanzelfsprekende manier op hun plaats vallen op de zondagochtend. En dat daagt vervolgens weer uit om creatief te wroeten in deze 500 jaar oude traditie van kerkmuziek - iets waar ik vaak met plezier wat extra tijd voor uit trek.

Wat ik in het algemeen zeer heb gewaardeerd het afgelopen jaar, is de leerschool van de praktijk. Officieel begint mijn tweejarige opleiding kerkmuziek pas na de zomervakantie en ben ik ook de komende twee jaar dus nog steeds 'onbevoegd' werkzaam - eigenlijk een vreemde situatie, maar voor mij een grote stimulans om mijn studie zeer serieus te nemen en gelijk toe te passen in de praktijk. Daardoor gebeurt het dat je een bepaalde opdracht voor school soms gelijk al toe kunt passen op een lied wat zondags gezongen wordt.

Ook tijdens de Lutherreis wordt muziek ingestudeerd